

**inspiratie
gids**

inclusie

muziek
moziek

**muziek
verbindt**

van intenties naar
duurzame praktijken

inleiding

4

de start
van een
inclusie-
marathon

6

een
gedragen
visie

7

een
meetbaar
actieplan

8

een
solidair
prijzenbeleid

12

checklist
inclusieve
evenementen

14

preventie &
aankpak van
grens-
overschrijdend
gedrag

17

participatieve
muziek-
projecten

19

uitdagingen
voor de
toekomst

31

Waarom deze gids?

Beste lezer

Met trots presenteer ik u deze inspiratiegids inclusie. Als Muziekmozaïek zetten wij ons dagelijks in om de verbindende kracht van muziek zichtbaar en tastbaar te maken. Muziek is voor ons méér dan klank en ritme; het is een taal die mensen samenbrengt, ongeacht hun achtergrond, leeftijd of levenspad.

Toen ik jaren geleden mijn eerste stappen zette in de wereld van folk en jazz, werd ik meteen gegrepen door de verbindende kracht van muziek. Ik zag hoe een jam in een klein café onbekenden tot vrienden kon maken, hoe een festivalterrein plots een gemeenschap werd, en hoe muzikanten met totaal verschillende achtergronden elkaar vonden in een gedeelde groove. Maar ik zag ook iets anders: wie er níét aanwezig was. Te vaak bleven bepaalde groepen afwezig – door drempels van prijs, taal, toegankelijkheid of gewoonweg het gevoel dat een plek “niet voor hen” was. Het besef groeide dat we, ondanks alle goede bedoelingen, als sector nog te vaak in dezelfde vijver vissën.

Het pad naar inclusie is geen rechte lijn. Het is soms zoeken, soms botsen, maar vooral veel leren – van elkaar en van de mensen die we willen bereiken.

Wat me telkens raakt, is de veerkracht en creativiteit die ontstaan wanneer muren wegvallen en deuren open gaan. Muziek wordt dan niet alleen een artistieke ervaring, maar ook een sociaal bindmiddel dat levens kan veranderen.

De voorbije jaren hebben we bij Muziekmozaïek bewust gekozen om inclusie en diversiteit niet enkel als waarden uit te dragen, maar ook concreet te vertalen in onze werking. Dit dossier toont hoe we die weg zijn ingeslagen: van het ontwikkelen van een gedragen visie tot het opstellen van een actieplan met duidelijke strategieën, meetbare indicatoren en nieuwe samenwerkingen. Het is een leerproces van vallen en opstaan, van luisteren en bijsturen, maar vooral van samen bouwen aan een organisatiecultuur waarin iedereen zich welkom en gewaardeerd voelt.

We zijn ons ervan bewust dat dit werk nooit af is. Inclusie is geen eindpunt, maar een voortdurende oefening in openheid en solidariteit. Het vraagt reflectie, durf en partnerschap. Daarom delen we in dit dossier niet alleen onze successen, maar ook de uitdagingen en leermomenten. We hopen dat onze ervaringen andere organisaties in de amateurkunstensector inspireren om hun eigen traject te starten of verder te verdiepen.

Ik wil graag iedereen bedanken die aan dit proces heeft bijgedragen: onze medewerkers, vrijwilligers, muzikanten, partners en beleidsmakers. Hun engagement en vertrouwen maken het mogelijk om onze missie te realiseren. Ik hoop dat dit dossier niet enkel gelezen wordt als verslag van onze weg, maar als uitnodiging om samen de amateurkunsten in Vlaanderen nog inclusiever en sterker te maken.

Met warme groet

Filip Verneert - Directeur Muziekmozaïek

inleiding

De amateurkunstensector in Vlaanderen vervult een unieke maatschappelijke rol. Ze biedt een laagdrempelige ruimte waar mensen elkaar ontmoeten, zich artistiek ontwikkelen en collectieve creativiteit gestalte geven.

Tegelijkertijd is deze sector een belangrijke motor voor gemeenschapsvorming, sociale cohesie en participatie aan cultuur. Vanuit dit brede maatschappelijke belang wordt van de amateurkunsten verwacht dat ze mee bouwen aan een inclusieve samenleving, in lijn met de strategische doelstellingen van het Vlaamse cultuurbeleid.

De inspiratiegids inclusie die voorligt, kadert in die ambitie. Het document illustreert hoe Muziekmozaïek, als amateurkunstenorganisatie binnen de folk- en jazzscene, een doorgedreven traject rond diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie heeft opgezet. Dit traject weerspiegelt niet enkel een interne beleidsmatige keuze, maar sluit ook nauw aan bij bredere beleidskaders zoals het Amateurkunstendecreet, het Kunsten-decreet en de Vlaamse beleidsnota Cultuur, waarin participatie, toegankelijkheid en representativiteit expliciet als prioriteiten worden benoemd.

Deze gids is tegelijk een verslag van onze evolutie en van de manier waarop we als team samenwerken. Aan het begin van de beleidsperiode stelden we An Van den Bergh aan als medewerker inclusie, met de expliciete opdracht het volledige team te begeleiden en te coachen naar een meer inclusieve werking. Het resultaat dat je nu in handen hebt, is dan ook niet enkel haar werk, maar een collectieve inspanning: een gedeelde oefening in samenwerking en reflectie, van alle teamleden – Ilse, Patrick, Lise, Pablo, Filip, An, Elisabeth, Hanne en de raad van bestuur van Muziekmozaïek.

Inclusieve praktijken in de kunsten worden internationaal erkend als strategieën om sociale ongelijkheid te verkleinen, culturele democratie te versterken en nieuwe vormen van collectief eigenaarschap te stimuleren. Muziekmozaïek positioneert zich in dit veld door inclusie niet enkel discursief, maar ook operationeel te verankeren via concrete strategieën, indicatoren en meetbare resultaten.

Voor beleidsmakers is dit dossier daarom bijzonder relevant: het biedt een model van hoe intenties rond inclusie vertaald kunnen worden naar duurzame praktijken in de amateurkunstensector. De aanpak toont dat inclusie niet louter een moreel imperatief is, maar ook een kwaliteitsvolle methodiek die de artistieke output verrijkt, een nieuw publiek bereikt en het maatschappelijk draagvlak van de amateurkunsten vergroot.

Tegelijkertijd legt dit inspiratiedossier ook de uitdagingen bloot waar Muziekmozaïek vandaag voor staat: van de nood aan een meer divers bestuur en team, over drempelverlagende communicatie en toegankelijke infrastructuur, tot het aangaan van vernieuwende samenwerkingen met partners buiten de eigen comfortzone. Deze inzichten zijn volgens ons ook van waarde voor het bredere veld, omdat ze aangeven dat inclusie een dynamisch proces is dat voortdurende reflectie, monitoring en bijsturing vergt.

Met deze gids biedt Muziekmozaïek dus niet enkel een praktijkvoorbeeld, maar ook een beleidsmatig relevant referentiekader dat inclusie in de amateurkunsten structureel verankert, en zo de rol van kunst als verbindende kracht in de samenleving versterkt.

de start van een inclusiemarathon

Van inclusie en diversiteit een beleidsprioriteit maken is één ding. Van intenties naar concrete acties en resultaten gaan, is een ander paar mouwen. Een werk van lange adem! Wij begonnen met volle goesting en energie aan onze inclusiemarathon. Klaar, start!

6

De eerste stap in 2022 was een verkenningsfase en gesprekken met het team van Muziekmozaïek. Samen maakten we een actieplan. Met welke eenheden van de organisatie moeten we rekening houden? Wat gebeurt er nu al? Waar kunnen we op korte termijn verschil maken en waar liggen de uitdagingen op langere termijn?

Deze conclusies uit de verkenningsfase hebben ons actieplan sterk beïnvloed:

- Muziekmozaïek organiseert veel eigen projecten. Dat biedt mogelijkheden om drempelverlagend te werken en impact te monitoren over de verschillende projecten heen.
- Een valkuil voor Muziekmozaïek is om te veel in dezelfde vijver te vissen en gelijksoortige netwerken te bedienen. Nieuwe samenwerkingen aangaan zou daarom een belangrijk speerpunt in het actieplan worden.

- Gastvrijheid en samenhang zijn belangrijke waarden voor de organisatie. De vele projecten van Muziekmozaïek brengen mensen samen vanuit een positieve sfeer, met een grote betrokkenheid van vrijwilligers. Wat nog ontbrak, was een gezamenlijk beleid tegen grensoverschrijdend gedrag en discriminatie.
- De tijdschriften Jazz&mo' en Folk brengen muzikanten met diverse persoonskenmerken in beeld. Een integrale visie rond inclusieve communicatie zou de reeds bestaande inspanningen kunnen versterken.
- Het team en bestuur zijn weinig divers. Naast een beleid rond inclusief rekruteren kan het hele team versterkt worden op vlak van kennis, tools en netwerken voor meer inclusie en diversiteit.

tip

De uitdagingen rond inclusie zijn voor elke organisatie anders. Er zijn geen kant-en-klare recepten. Start met een verkenningsfase om de uitdagingen voor jouw organisatie in kaart te brengen.

een gedragen visie

Een belangrijk onderdeel van ons actieplan inclusie is een gedeelde en gedragen visie rond de concepten diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie. We geven hier een eigen invulling aan, specifiek voor onze organisatie.

Diversiteit is voor Muziekmozaïek een realiteit en een kracht.

Diversiteit gaat niet over wat voor mij of jou anders is of voelt. Het gaat over een geheel aan persoonskenmerken en deelidentiteiten waarin mensen kunnen verschillen van of gelijken op elkaar.

Het uitgangspunt bij Muziekmozaïek is dat we allemaal verschillend zijn, maar nog meer met elkaar gemeen hebben. Het is de muziek die ons verbindt.

Wel zijn we ons bewust van zichtbare en onzichtbare verschillen en stellen we vast dat bepaalde persoonskenmerken minder aanwezig zijn in onze werking. Hier zijn we waakzaam voor. We brengen hier verandering in met gerichte acties.

Gelijkwaardigheid is voor Muziekmozaïek een kernwaarde.

Stereotypen en vooroordelen maken dat mensen bepaalde persoonskenmerken meer naar waarde schatten dan andere of meer als de norm beschouwen. Dit kan een reële (positieve of negatieve) impact hebben op de kansen die mensen krijgen en leiden tot uitsluiting en discriminatie.

Bij Muziekmozaïek hechten we veel belang aan gelijkwaardigheid. Hoe we er ook uitzien of wie we ook zijn, elke mens is evenveel waard en heeft dezelfde rechten. We communiceren deze waarde duidelijk naar ons publiek en treden (pro)actief op tegen grensoverschrijdend gedrag en discriminatie.

Inclusie gaat over hoe Muziekmozaïek omgaat met verschil.

Inclusie gaat over het actief betrekken, bespreken, omarmen én behouden van verschil. Het is niet genoeg om te zeggen dat iedereen welkom is. De vraag is welke drempels je organisatie opwerpt en wie aan het roer mag staan.

Bij de projecten van Muziekmozaïek creëren we een veilige en warme omgeving en zorgen we ervoor dat iedereen zich welkom voelt. We betrekken verschillende perspectieven en diverse partners om tot een straffer verhaal te komen, zowel op muzikaal als sociaal vlak. We hebben bijzondere aandacht voor wie in een kwetsbare positie verkeert en verlagen drempels waar nodig.

tip

Betrek alle medewerkers en betrokkenen van bij de start om een gedragen visie op inclusie te ontwikkelen. Zorg ervoor dat deze visie bruikbaar is in de praktijk en pas ze aan waar nodig. Communiceer de visie naar je partners en publiek.

een meetbaar

actieplan

In de zomer van 2022 stond het actieplan inclusie van Muziekmozaïek op papier. Het zet de intenties in onze visie om in drie concrete strategieën, met bijhorende acties en indicatoren. We monitoren onze inspanningen en resultaten jaarlijks via een indicatorentabel.

We delen graag per strategie een beknopt overzicht van de streefdoelen en gerealiseerde indicatoren.

Bij Muziekmozaïek is er aandacht voor welzijn en integriteit op de werkvloer. Ons aanwervingsbeleid streeft naar een divers personeelsbestand. We benutten en stimuleren de diverse talenten en actieve inbreng van medewerkers en vrijwilligers.

1.1 Maatregelen rond inclusie zijn geïntegreerd in het personeelsbeleid van Muziekmozaïek.

80% van de medewerkers is tevreden over de werkdruk en het welzijn op de werkvloer.

Ons personeelsbestand en bestuur zijn divers samengesteld.

Muziekmozaïek heeft een uitgewerkte procedure rond de preventie en aanpak van grensoverschrijdend gedrag voor medewerkers, vrijwilligers, muzikanten en publiek.

1.2 De medewerkers van Muziekmozaïek zijn geïnspireerd en ondersteund op het vlak van inclusie.

80% van de medewerkers van Muziekmozaïek geeft aan voldoende ondersteuning te krijgen rond inclusie.

Muziekmozaïek heeft een actieplan inclusie met concrete streefdoelen, acties en indicatoren, dat gedragen is door het team.

1.3 Medewerkers en bestuurders van Muziekmozaïek laten zich adviseren door een jongerenraad.

Minstens 6 jongeren onder 26 jaar maken deel uit van de jongerenraad.

De jongerenraad komt jaarlijks minstens 4 keer bij elkaar.

Het bestuur van Muziekmozaïek agendeert jaarlijks minstens 2 adviezen of agenda-punten van de jongerenraad.

1.4 Maatregelen rond inclusie zijn geïntegreerd in de vrijwilligerswerking van Muziekmozaïek.

Minstens 10% van onze vrijwilligers heeft een migratieachtergrond, ervaring in armoede of een functiebeperking. We werken hiervoor gericht samen met partnerorganisaties.

Vrijwilligers onderschrijven onze visie op inclusie en beschikken over de nodige info om drempels weg te nemen en melding te maken van grensoverschrijdend gedrag.

drempels verlagen

van het
bestaande
aanbod

strategie 2

Muziekmozaïek doet inspanningen om meer mensen die vandaag nog ondervertegenwoordigd zijn in onze werking te laten genieten van ons aanbod. In dialoog met diverse muzikanten, muzikliefhebbers en partners ontdekken we waar er drempels zijn en doen we de nodige aanpassingen.

2.1 De betaalbaarheid, bereikbaarheid, begripbaarheid, beschikbaarheid en bruikbaarheid van onze projecten is verbeterd.

We werken met een checklist inclusieve evenementen en evolueerden van een gemiddelde toegankelijkheidsscore van 59% in 2022 naar 78% in 2024 (streefdoel: 80% in 2026).

2.2 Maatregelen rond inclusie zijn geïntegreerd in het communicatiebeleid van Muziekmozaïek.

Alle teksten en berichten in onze tijdschriften, op de website en sociale media van Muziekmozaïek zijn vrij van stereotypen (adhv onze richtlijnen inclusieve communicatie).

Mensen met diverse persoonskenmerken (leeftijd, gender, seksuele oriëntatie, etnisch-culturele achtergrond, ondersteuningsnoden, armoede-ervaring...) herkennen zich in onze communicatie.

Publiek en partners die nog niet vertrouwd zijn met Muziekmozaïek weten wat onze organisatie te bieden heeft.

nog niet gemeten

deels behaald

behaald

strategie 3

via **samenwerking** de impact van muziek versterken

Samenwerking is de kern om een relevant en divers aanbod te creëren en onze maatschappelijke impact te verhogen. We werken samen met partnerorganisaties die mensen betrekken die in onze werking nog ondervertegenwoordigd zijn. We delen onze expertise en middelen en zetten in co-creatie nieuwe projecten op.

3.1 Muziekmozaïek faciliteert in samenwerking met nieuwe partners kwalitatieve participatieve muziekprojecten in folk & jazz.

80% van onze partners is tevreden over de samenwerking met Muziekmozaïek.

Jaarlijks geven we 15 muzikanten de kans om ervaring op te doen in een participatief muziekproject.

Jaarlijks organiseren we 3 participatieve muziekprojecten, samen met organisaties die in hun dagelijkse werking mensen in een kwetsbare positie betrekken.

3.2 Muziekmozaïek inspireert muzikanten en organisatoren in de amateur-kunsten om participatief en inclusief samen te werken.

Minstens 50 muzikanten en organisatoren nemen deel aan een inspiratiemoment rond participatieve en inclusieve muziekprojecten (2 februari 2024 i.s.m. SIMM).

De publicatie 'Crossing Borders, Sharing Songs' rond participatieve en inclusieve muziekprojecten is minstens 100 keer gedownload.

streefdoelen en behaalde indicatoren 2022-2026

niet behaald

deels behaald

behaald

tip

Inclusie verdient een specifiek actieplan, met eigen acties en indicatoren. Enkel zo kun je weten of je inspanningen ook tot resultaten leiden. En het is motiverend om te zien dat je succes boekt!

een solidair prijzenbeleid

12 Sinds 2023 werkt Muziekmozaïek met een systeem van verschillende tarieven voor al haar evenementen. Met dit solidair prijzenbeleid willen we muziekbeleving voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk maken, ongeacht hun financiële situatie.

Het uitgangspunt is eenvoudig: deelnemers en toeschouwers kiezen zelf het tarief dat het best aansluit bij hun mogelijkheden. Zo ontstaat er een spontane vorm van solidariteit en herverdeling binnen onze gemeenschap.

We vertrouwen erop dat wie wat meer ruimte heeft, een extra steentje bijdraagt, zodat wie het moeilijker heeft toch kan deelnemen. Tegelijk investeren wij als organisatie ook zelf, om het verschil te helpen dragen en ons aanbod open te houden voor iedereen.

In de voorbije jaren hebben we ons engagement verder uitgebreid:

- Sinds 2024 zijn we aangesloten bij UiTPAS regio Gent, waardoor mensen met een UiTPAS extra voordeeltarieven kunnen benutten.
- Sinds 2025 zijn we voor het festival Gooikoorts partner van VRIJUIT, een platform dat inzet op toegankelijke vrijetijdsbesteding.

onze tarieven in een notendop

Bij de meeste van onze activiteiten bieden we standaard vier tariefopties aan. Met dit systeem bouwen we stap voor stap aan een open en solidaire cultuur waarin muziek een verbindende kracht blijft, voor iedereen.

plus tarief

120%

Voor wie niet alleen een ticket koopt, maar tegelijk ook de solidariteit mee wil versterken. Met dit tarief help je de financiële toegankelijkheid van onze activiteiten mogelijk te maken.

basis tarief

100%

Dit is het standaardtarief en dekt de werkelijke kosten van de activiteit.

verlaagd tarief

75%

Voor iedereen die het financieel wat moeilijker heeft. We stellen geen vragen naar de reden: jouw keuze wordt gerespecteerd.

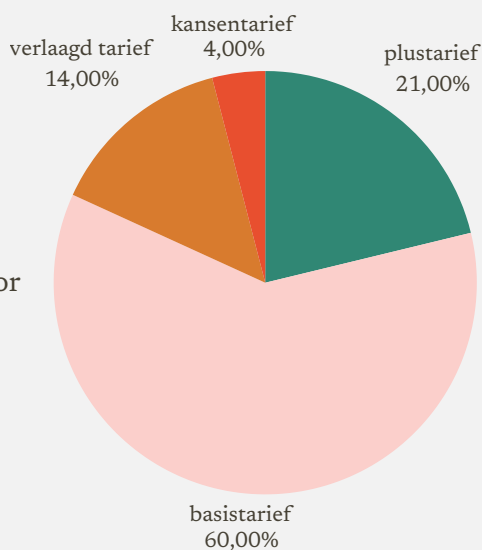
kansen tarief

20%

Dit sterk verlaagde tarief is er voor mensen met recht op een verhoogde tegemoetkoming, bijvoorbeeld via een UiTPAS met kansentarief.

verdeling van de
gekozen tarieven door
ons publiek in

2024

tip

Een solidair prijzenbeleid hoeft geen negatieve impact te hebben op je inkomsten. Wij stellen trots vast dat onze achterban positief reageert op ons solidair prijzenbeleid en bereid is een steentje bij te dragen aan een betaalbaar aanbod.

checklist

inclusieve evenementen

We monitoren de toegankelijkheid van onze evenementen via een checklist met **35 indicatoren**. Bij de start van elk project bekijken we per indicator wat er beter kan en hoe.

Ons doel: tegen 2026 een gemiddelde toegankelijkheidsscore van 80% behalen (t.o.v. 59% bij de nulmeting in 2022). In 2024 haalden we al 78%.

start & voorbereiding

- 1 ☐ Betrekken we van bij het begin 1 of meerdere partners die mensen in een kwetsbare positie bereiken?
- 2 ☐ Werd de inclusiemedewerker van bij het begin betrokken voor advies?
- 3 ☐ Is het projectteam divers samengesteld?
- 4 ☐ Bieden we de mogelijkheid aan diverse mensen om mee hun stempel te drukken op het programma?

locatie

- 5 ☐ Is de locatie rolstoeltoegankelijk?
- 6 ☐ Is de locatie bereikbaar met het openbaar vervoer?
- 7 ☐ Voorzien we begeleiding/vervoer van en naar het dichtstbijzijnde station?
- 8 ☐ Zijn er parkeermogelijkheden voor mensen met minder mobiele mogelijkheden?
- 9 ☐ Zijn er genderneutrale toiletten of kunnen we dit voorzien?
- 10 ☐ Is er een stille ruimte die toegankelijk is voor muzikanten/deelnemers/publiek?
- 11 ☐ Zijn er voldoende lage tafels en zitplaatsen voorzien?

in te vullen score: ☐ 1 voldoende behaald ☐ 0,5 deels behaald ☐ 0 niet behaald

communicatie over het event

- 12 ☐ Geven we duidelijke informatie over de bereikbaarheid van ons event?
- 13 ☐ Vermelden we het begin- én einduur van het event?
- 14 ☐ Communiceren we ons beleid rond grensoverschrijdend gedrag en discriminatie?

inschrijving deelnemers/publiek

- 15 ☐ Passen we ons gedifferentieerd prijzenbeleid toe?
- 16 ☐ Hebben we 10% van de beschikbare plaatsen voorbehouden voor mensen in een kwetsbare positie?
- 17 ☐ Vragen we naar specifieke noden om te kunnen deelnemen?
- 18 ☐ Vragen we naar eetwensen en allergieën?
- 19 ☐ Vermijden we genderstereotiep taalgebruik bij het inschrijvingsformulier?

catering

- 20 ☐ Wordt er samengewerkt met een organisatie die inzet op ecologische en/of sociale duurzaamheid?
- 21 ☐ Voorzien we volwaardig vegetarisch alternatief met meerdere keuzeopties?
- 22 ☐ Voorzien we voldoende niet-alcoholische dranken met meerdere keuze-opties?
- 23 ☐ Voorzien we gratis kraantjeswater?

onthaal & omkadering

- 24 ☐ Is er duidelijke signalisatie tijdens het evenement?
- 25 ☐ Is er een infopunt waar iedereen terecht kan met vragen?
- 26 ☐ Spreken de mensen aan het onthaal naast Nederlands ook Frans, Engels of andere talen?
- 27 ☐ Kregen de vrijwilligers info en tips rond toegankelijkheid, inclusie en ons beleid rond grensoverschrijdend gedrag?
- 28 ☐ Is de vrijwilligersploeg divers samengesteld?
- 29 ☐ Is er animatie, opvang of een aangepast aanbod voorzien voor kinderen?

in te vullen score: 1 voldoende behaald 0,5 deels behaald 0 niet behaald

aanbod

- 30 ☐ Wordt een deel van het aanbod ook aangeboden bij een organisatie die mensen in een kwetsbare positie betreft?
- 31 ☐ Staan er muzikanten jonger dan 30 jaar op het programma (streefdoel 30%)?
- 32 ☐ Staan er muzikanten met een migratieachtergrond op het programma (streefdoel 25%)?
- 33 ☐ Staan er muzikanten met een beperking op het programma (streefdoel 5%)?
- 34 ☐ Staat er niet-westerse muziek op het programma (streefdoel 20%)?
- 35 ☐ Zijn er transparante selectiecriteria en wordt positieve actie toegepast om meer diverse persoonskenmerken aan te trekken?

in te vullen score: 1 voldoende behaald 0,5 deels behaald 0 niet behaald

tip

Maak inclusie meetbaar door concrete indicatoren op te stellen. Start voor elk project met een nulmeting, bepaal samen een streefdoel en probeer het elk jaar beter te doen. Dit is motiverend, concreet en je betreft het hele team.

preventie & aanpak

van

grensoverschrijdend gedrag

In 2024 stelde Muziekmozaïek een visie en uitgewerkte procedure op rond de preventie en aanpak van grensoverschrijdend gedrag en discriminatie.

Wat is discriminatie?

Discriminatie is het ongelijk of oneerlijk behandelen van een andere persoon op basis van persoonlijke kenmerken zoals leeftijd, genderidentiteit, huidskleur, religie, inkomen, opleidingsniveau, gezondheid...

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag is gedrag dat persoonlijke of algemeen geldende waarden en normen schendt en (on)bewust schade toebrengt aan anderen, de omgeving of zichzelf. Grensoverschrijdend gedrag is elk gedrag dat iemand een onveilig gevoel geeft, of dat nu fysiek of psychologisch is. Dit kan zowel offline als online gebeuren. Concreet kan het gaan om pesten, fysiek geweld, ongewenst seksueel gedrag, intimidatie of machtsmisbruik.

Wat zijn de belangrijkste stappen in onze procedure?

- We communiceren bij elk evenement onze visie en meldingsprocedure rond discriminatie en grensoverschrijdend gedrag via een gedragscode.
- We informeren medewerkers en vrijwilligers goed zodat zij als omstanders preventief en gepast kunnen reageren.
- Voor elk project is er een duidelijk aanspreekpunt om in vertrouwen melding te maken van discriminatie of grensoverschrijdend gedrag, zowel voor bezoekers, vrijwilligers als medewerkers.
- Een gedetailleerde reactiewijzer geeft onze medewerkers de nodige handvatten om gepast te reageren op een melding.
- Er is een korte en directe communicatielijn tussen de directeur en vertrouwenspersoon.
- We gaan in gesprek met zowel de melder als de (vermeende) dader, nemen gepaste maatregelen en maken vervolgafspraken.
- We verwijzen door naar professionele instanties indien nodig.
- We registreren elke melding en de opvolging ervan in een intern feitenregister.
- We evalueren jaarlijks onze aanpak en stellen een jaaractieplan op als onderdeel van een ruimer preventie- en inclusiebeleid.

be yourself. be kind.

iedereen welkOm

We verwelkomen elke bezoeker, vrijwilliger, muzikant en medewerker om zichzelf te zijn en ten volle te genieten van onze evenementen. We zeggen nee tegen elke vorm van discriminatie of respectloos gedrag.

iedereen veilig

Dit is een plek om samen te genieten van muziek. Hier is geen plaats voor discriminatie, agressie of grensoverschrijdende situaties. We dragen zorg voor elkaar.

muziek
mozaïek

iets nodig?

Spreek een medewerker van Muziekmozaïek aan!

melding maken

Is er iets niet oké?
Meld het in vertrouwen bij ... (naam persoon) op ... (tel) of via ... (mail).

het is de muziek die ons verbindt

participatieve muziekprojecten

Muziekmozaïek ontwikkelde een aparte programmalijn rond participatieve muziekprojecten. Hiermee brengen we muzikanten in nieuwe contexten, laten we straffe muziek horen en creëren we een bijzondere sociale impact. We brengen de waarde van muziek bij zoveel mogelijk mensen, ook bij hen die zich tijdelijk of langdurig in een precare positie bevinden. En we zetten talenten in de kijker die zonder scholing of via een atypisch parcours een heel eigen muzikaliteit ontwikkelden.

Om dit te doen werken we samen met partners die hierin een unieke expertise hebben. De voorbije jaren werkten we samen met de straffe muziekpraktijken van Het Scheldeoffensief, kleinVerhaal, Villa Voortman, TAJO, De Ledebirds, Ha Concerts, OverKopHuis Gent, The Boat Band, BRODER, ZingZangZong en Fameus.

In dit dossier lichten we enkele van deze participatieve muziekprojecten uit.

brutaal frontaal

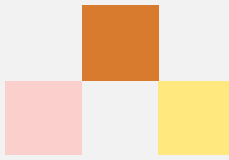
cross-over tussen theater en muziek

in samenwerking met Het Scheldeoffensief

Het Scheldeoffensief is een theaterwerking op maat van (jong)volwassenen met een beperking, die graag live muzikanten betreft. De goesting was groot om een volwaardige voorstelling te maken vanuit een cross-over tussen taal en muziek. Muziekmozaïek besloot deze ambitie een duwtje in de rug te geven. In de voorstelling BRUTAAL FRONTAAL ontstond nieuwe muziek dankzij de ontmoeting tussen vijf acteurs met een beperking en live muzikanten.

In 2022 en 2024 stond deze voorstelling op de planken van onder meer Bij' De Vieze Gasten (Gent), kunstenfestival Watou, Cirque Plus Festival (Brugge), circusfestival CIRKERIE (Zaventem), Arca Theater (Gent), Theater aan Zee (Oostende), Plazey Festival (Brussel) en CC De Spil (Roeselare). Het project kreeg niet alleen steun van Muziekmozaïek, maar ook van Streekfonds Oost-Vlaanderen, De Warmste Week en Stad Gent.

Regisseur Frank Dierens koos voor een sterke muzikale omkadering, die de acteurs met een beperking zowel triggert als ondersteunt in hun verbaliteit: 'Alles is gegroeid vanuit experiment: grondtonen en geluiden oproepen, klanken fabriceren, het zingen van cijfers... Muzikanten improviseren en componeren mee, als collectief. Zo ontstaat er spontaan een speels, eigenzinnig en bijzonder ritmisch vocabulaire. Het resultaat van dit experiment is een Van Ostaijeniaanse jamsessie waarin de spelers en live muzikanten elkaar voeden en beïnvloeden.'

Gitarist Iben Naessens was van in het begin betrokken bij het maakproces dankzij een samenwerking met KASK & Conservatorium Gent: 'Ik heb klassieke gitaar gestudeerd en raakte doorheen mijn studies gefascineerd door flamencomuziek. Voor het behalen van de Educatieve Master moet je zowel stage doen in het deeltijds kunstonderwijs als bij een sociaal-artistiek project. Zo ben ik bij dit project terecht gekomen.'

regisseur Frank Dierens

'Het resultaat is een Van Ostaijeniaanse jamsessie waarin de spelers en live muzikanten elkaar voeden en beïnvloeden.'

crossing borders

Europese uitwisseling van participatieve muziekprojecten in een cultureel diverse context

Crossing Borders was een Europees Erasmus+ project van kleinVerhaal in Oostende, Flotsam Sessions in Londen en Orchestre Partout in Amsterdam in 2022 en 2023. Via het project inspireerden de partners elkaar op het vlak van visieontwikkeling en werkvormen rond participatief werken met diverse groepen en het culturele erfgoed dat zij meebrengen. Omdat het project een grote meerwaarde heeft voor de brede folkscene, volgde Muziekmozaïek het van dichtbij.

Yamen Martini (kleinVerhaal)

‘Als coach moet je vooral tentakels hebben. Je kan ook structuur geven op een meer intieme of persoonlijke manier. Je moet echt meegaan met de flow van het moment.’

© Sammy Van Cauteren

23

De partners van Crossing Borders werken allen met muzikanten in een cultureel diverse context. Ze kwamen samen tijdens drie trainingsweken en brachten telkens enkele deelnemers en coaches mee. Op die manier kregen ze al musicerend en discussiërend inzicht in elkaars aanpak en werkvormen. Deze uitwisselingen leverden heel wat tips op voor coaches van participatieve muziekprojecten in een cultureel diverse context. Muziekmozaïek documenteerde deze tips & tricks in een publicatie.

Op vrijdag 2 februari 2024 sloten we het project af met een inspiratiemoment voor muzikanten in De Centrale, in samenwerking met Academic Chair Jonet-CESAMM en Ha Concerts. Dr. Jo Gibson van York St. John University en Dr. An De bisschop van Universiteit Gent leidden het inspiratiemoment in met een praktijkgerichte lezing over vaardigheden en competenties die muzikanten nodig hebben in het begeleiden van participatieve muziekprojecten.

leer

Het helpt als je als coach zelf een migratieachtergrond hebt en een herkenbaar rolmodel bent voor deelnemers. Maar je kan ook samenwerken met muzikanten met verschillende culturele achtergronden en je onderdompelen in diverse culturele leefwerelden zoals gnawa of dabke.

inviteer

Zoek verschillende manieren en gebruik meerdere talen om met elke muzikant te communiceren. Ga regelmatig kleine, persoonlijke gesprekken aan. Bij Orchestre Partout scannen workshopleiders voortdurend de groep om in te schatten hoe iedereen zich voelt en wat het muzikale niveau is. Peer educators maken nieuwe deelnemers wegwijs in de eigen taal.

balanceer

Durf doelen te stellen en te streven naar kwaliteit. Herken uitingen van comfort, spanning en paniek bij verschillende deelnemers en ondersteun op maat. Bouw een sessie op van eenvoudig naar meer complex en eindig steeds op een leuke manier.

differentieer

Het gevoel 'alles of niets' kan participatie blokkeren. Voorzie verschillende niveaus van betrokkenheid en techniciteit (vb. van luisteren, jamsessies tot optredens). Door simpele melodieën te gebruiken om op te improviseren, kunnen muzikanten met verschillende achtergronden en skills hun eigen plek vinden.

stimuleer

Deel leiderschap, expertise en verantwoordelijkheid. Flotsam Sessions laat deelnemers een lied uit hun eigen cultuur aanleren aan de groep, waarop vervolgens een arrangement wordt gemaakt en een jamsessie volgt. Deze vorm van peer to peer leren leidt tot een verhoogd eigenaarschap en gevoel van eigenwaarde bij deelnemers.

7 tips

voor coaches in een cultureel diverse context

structureer

Een duidelijk kader zorgt voor de nodige structuur bij een muziekworkshop of jamsessie. Maar zo'n kader mag niet te lineair of statisch zijn, zodat het kan worden aangepast aan de energie en behoeften van deelnemers.

valideer

Creëer een collectief gevoel van waarde in de groep en waardeer elke bijdrage. Bij kleinVerhaal leren deelnemers gaandeweg meer verantwoordelijkheid op te nemen door instrumenten klaar te zetten of zelf te coachen. Terwijl het voor sommigen al een heel grote stap is om simpelweg te komen opdagen.

het album

muzikanten
arrangeren
gedichten uit het
schrijfatelier van
Villa Voortman

Eind 2022 zocht Muziekmozaïek muzikanten voor een uniek jazzproject met Villa Voortman. Dit is een laagdrempelig en artistiek ontmoetingshuis in Gent voor volwassenen met een dubbeldiagnose van psychische moeilijkheden en verslaving. In het muziekatelier van Villa Voortman kunnen de Voortmannen instrumenten leren kennen, hun stem vinden, samen muziek spelen en eigen muziek opnemen. Negen muzikanten gingen aan de slag. Hun opdracht: een muzikaal arrangement maken van een gedicht van één van de Voortmannen.

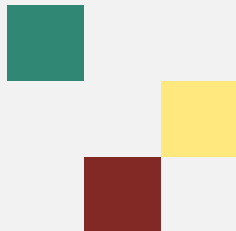
Muzikant Dolores De Baerdemaker Vos: 'We zijn beginnen te improviseren zoals dat vaak gaat bij ons. Ik speel iets op de piano tot Janne enthousiast wordt over een idee en dan zijn we vertrokken. De opname gebeurde bij Villa Voortman. Het was onze eerste opname ooit, dus best spannend. We hopen dat ons nummer een intieme sfeer overbrengt waarin mensen zich herkennen.'

25

Op 15 december 2023 presenteerde Villa Voortman haar eerste elpee *Het Album* bij Ha Concerts in Gent. Hierop is een eclectische sound te horen van drum 'n bass en rock, kleinkunst, klassieke muziek, rap, metal en ga zo maar door. Allemaal in uitdagende arrangementen, gecombineerd met gedichten en teksten uit hun eigen schrijfatelier. Jean-Paul De Brabander stond in voor de productie en Peter Vermeersch deed de finale mastering van het album. Muziekmozaïek verkoopt het album via haar [webshop](#). Het Album wordt ook fysiek verkocht bij Vynilla Record Shop in Gent.

muzikant Janne Heylen

‘Ik kende Villa Voortman van een podcast en vond het interessant dat zij met spoken word werken. Jazz-trompet is mijn instrument, maar ik gebruik ook graag dans en woord om verhalen te vertellen. In ons duo ZIMA mag alles. We zijn heel vrij met elkaar en met ideeën. Dat paste goed bij dit project. We hebben Thierry door omstandigheden niet ontmoet, maar dat was op zich niet zo erg. Het was een kans om echt naar zijn tekst te luisteren en die op onze manier te proberen vatten.’

free the folk

Het idee voor Free the Folk ontstond uit een gesprek met drummer Giovanni Barcella over de zoektocht naar een manier om diverse muzikanten in de vrije tijd samen te brengen, te spelen op gehoor en de cross-over op te zoeken tussen jazz en folk. Dit mondde in 2023 uit in een samenwerking tussen Muziekmozaïek, Giovanni Barcella, Lucinda Ra en Uitbureau en een concert op het Luisterplein tijdens de Gentse Feesten.

Deze formule smaakte naar meer. De betrokken muzikanten bleven elkaar opzoeken in hun honger naar ontmoeting en improvisatie. Nieuwe muzikanten haakten aan. In de zomer van 2024 en 2025 werkten we opnieuw toe naar een concert op het Luisterplein tijdens de Gentse Feesten. In december 2024 organiseerden we een Open Jamsessie & Party i.s.m. Frontiera/The Boat Band en Bij' De Vieze Gasten en zochten we de cross-over met beeldend kunstenaars.

bruggen bouwen
tussen jazz en folk,
ervaren en minder
ervaren muzikanten
en muziek uit
verschillende
culturen

Begin 2025 werkte Muziekmozaïek met Free the Folk mee aan de nieuwe productie Vrijstaat Moresnet van muziektheatergezelschap BRODER. Het Gentse gezelschap klopte aan bij Muziekmozaïek in hun zoektocht naar amateurmuzikanten. Zo ontstond het balorkest Muzikgrupo el Kalamín, een knipoog naar de geschiedenis van de zinkmijn en de rijke muziekcultuur in Moresnet. Vrijstaat Moresnet ging in première op 5 februari 2025 in het Antwerpse Arenberg en speelde nadien ook in Gent, Brussel en Wetteren.

In enkele repetities toewerken naar een concert met een repertoire dat volledig uit de deelnemers komt, is niet min. Je zou dan misschien een heel strak werkproces verwachten. Het tegendeel is waar. Giovanni Barcella begeleidt het proces net op een heel vrije en weinig gestructureerde manier. Hij daagt deelnemers uit om zelf muziek in te brengen, initiatief te nemen en vooral goed naar elkaar te luisteren.

Magdalena Wauters en Mustafa Aydin, twee van de achttien muzikanten op het podium, vertellen enthousiast over hun ervaring.

© Patrick Clerens

Magdalena Wauters

‘Ik heb vooral leren durven. Wat ik nu gezongen heb, zou ik nooit ergens anders hebben gedurfd. Ik ben echt uit mijn comfortzone gekomen. De beweging die in jazzmuziek zit, heeft iets losgemaakt bij mij.’

Mustafa Aydin

‘Voor mij is vooral het spelen op gehoor in een grote en diverse groep muzikanten boeiend. Dat is heel anders dan spelen in een kleine bezetting. Je leert beter communiceren en je maakt kennis met verschillende instrumenten en culturele achtergronden. Dat maakt ook de muziek veel rijker.’

© Patrick Clerens

jazz camp

Sinds 2024 organiseren Muziekmozaïek en Ha Concerts i.s.m. De Ledebirds een zomerstage in Gent voor meisjes van twaalf tot zestien jaar die een instrument spelen of dit graag op een laagdrempelige en speelse manier willen ontdekken. Het concept Jazz Camp for Girls waaide over uit Denemarken en heeft als doel het aantal vrouwelijke muzikanten in jazz te verhogen. In Vlaanderen zien we immers nog steeds een genderonevenwicht in de muziek-industrie (onderzoek SheSaidSo, 2019; Be the change: Women Making Music, 2021).

Het concept van Jazz Camp for Girls is van bij het begin mee vormgegeven door een kern-groep van jonge vrouwelijke muzikanten. De leden van de kerngroep getuigden dat de omgeving waarin ze zelf muziek leerden maken niet altijd voelde als een *safe space*. Ze kregen soms het gevoel dat de lat voor hen lager werd gelegd dan voor mannelijke muzikanten. Ze hebben ervaringen met nare uitspraken. Allemaal misten ze in hun muziekopleiding vrouwelijke rolmodellen.

for girls

op naar meer
vrouwelijke
instrumentalisten
in jazz

deelnemer Oya Bakiroglu

‘Ik miste vooral een plek waar
je fouten mag maken en jezelf
kan zijn. Een plek waar je
zelfvertrouwen groeit.’

Jazz Camp for Girls wordt begeleid door professionele coaches zoals Louise van den Heuvel, Anke Verslype en Hanne De Backer. Zij leiden de deelnemers in in de wereld van vrij spel, improvisatie, jazz, creëren en luisteren. De leden van de kerngroep krijgen als peer-educatoren de verantwoordelijkheid om met een nieuwe generatie jonge muzikanten hun kennis te delen en voor hen een rolmodel te zijn.

coach Hanne De Backer

‘Het probleem ligt voor mij niet bij al die getallen en percentages. Het gaat er meer om dat we dat lastige gesprek durven aan te gaan met elkaar en durven te kijken naar de oorsprong van het probleem. Dat zit veel dieper in onze samenleving verankerd.’

© Barbara Jarque

tip

Hoe geef je de representatie van vrouwelijke instrumentalisten een boost?

- Zet eerder in op verbinding dan naar competitie te streven.
- Kies voor vrouwelijke rolmodellen.
- Kies voor een participatieve aanpak. Betrek vrouwelijke muzikanten van bij het begin bij de uitwerking van een project.
- Werk met peer-educatoren om deelnemers op hun gemak te stellen en meer vertrouwen in hun muzikale spel te geven.
- Bewaak het genderevenwicht bij de samenstelling van jury's, muziekgroepen, teams...
- Spreek vrouwelijke muzikanten gericht en persoonlijk aan om deel te nemen aan een project, jury of wedstrijd en vraag wat ze nodig hebben.

uitdagingen

voor de toekomst

Muziekmozaïek staat voor een open en solidaire muziekwereld, maar merkt tegelijk dat er nog werk is om ervoor te zorgen dat iedereen zich even welkom en veilig voelt. In de komende jaren willen we daarom onze inspanningen rond inclusie, diversiteit en preventie van grensoverschrijdend gedrag versterken.

In 2025 en 2026 zet Muziekmozaïek de inspanningen rond inclusie en diversiteit verder met een focus op de volgende acties om de beoogde indicatoren in het actieplan te behalen.

interne werkcultuur en welzijn

Een diverse en inclusieve organisatie begint van binnenuit. Het blijft een uitdaging om een werkcontext te creëren waarin alle medewerkers zich gehoord, veilig en gewaardeerd voelen. Een geplande werkbelevingsbevraging geeft zicht op mogelijke drempels en verbeterpunten, zodat we actief kunnen werken aan een positieve en duurzame werkcultuur.

bestuurlijke representatie

Ons huidige bestuursorgaan weerspiegelt onvoldoende de diversiteit van de samenleving. Een belangrijke uitdaging is het aantrekken van nieuwe bestuurders met verschillende achtergronden, ervaringen en perspectieven. De geplande hervorming van het bestuursorgaan moet leiden tot een meer evenwichtige representatie van persoonskenmerken (zoals leeftijd, gender, culturele achtergrond), en zo zorgen voor betere besluitvorming en een bredere maatschappelijke verankering.

communicatie en transparantie

Veel van ons inclusie- en preventiewerk gebeurt achter de schermen. De uitdaging ligt erin om dit zichtbaar en toegankelijk te maken, zowel naar onze achterban als naar een breder publiek. De ontwikkeling van een nieuwe website biedt kansen om onze visie en ons beleid rond inclusie, diversiteit en de preventie van discriminatie en grensoverschrijdend gedrag duidelijk uit te dragen.

publieksbereik en representatie in het veld

Folk en jazz hebben een rijke traditie, maar bereiken nog te vaak een relatief homogeen publiek. De uitdaging voor Muziekmozaïek is om bruggen te bouwen naar nieuwe gemeenschappen en muzikale stemmen die minder vertegenwoordigd zijn. Een gericht publieksonderzoek, onder meer via gesprekken met muzikanten en organisatoren met diverse persoonskenmerken, moet helpen om onze communicatie en publiekswerking toegankelijker en relevanter te maken voor groepen die vandaag minder vanzelfsprekend hun weg vinden naar ons aanbod.

gendergelijkheid en veilige ruimtes

In de brede muzieksector blijven gender-(on)gelijkheid en grensoverschrijdend gedrag hardnekkige thema's. Voor Muziekmozaïek ligt de uitdaging in het ontwikkelen van concrete preventieve maatregelen en het aanbieden van laagdrempelige meldkanalen. Daarnaast willen we in onze programmatie en werking meer ruimte geven aan vrouwelijke en genderdiverse artiesten, zodat ook op artistiek vlak een evenwichtiger representatie zichtbaar wordt.

De toekomst vraagt om bewuste keuzes en blijvende inzet: van interne cultuur tot externe communicatie, van bestuursniveau tot publiekswerking. Muziekmozaïek wil zich verder ontwikkelen tot een organisatie die actief bijdraagt aan een inclusieve, veilige en diverse muzieksector, waar iedereen, ongeacht achtergrond, gender of financiële mogelijkheden, zich welkom voelt en zich kan ontplooien.

muziek mozaïek

‘Muziekmozaïek laat beginnende en gevorderde folk- en jazzmuzikanten artistiek groeien.

We verbinden muzikanten, muziek-liefhebbers, muziekorganisaties en vrijwilligers, met respect voor traditie en zin voor vernieuwing.’

**deze gids is een
uitgave van**

Muziekmozaïek
Folk & Jazz vzw
oktober 2025

redactieadres

Nederpolder 2,
B-9000 Gent
+32(0)2 532 28 38
info@muzmoz.be
www.muziekmozaïek.be

teksten

An Van den Bergh

lay-out

Lise Smolders

met medewerking van

Hanne Guns, Elisabeth Fraeyman,
Pablo Smet, Patrick Clerens,
Ilse Coppieters, Filip Verneert